

Кіровоградська обласна бібліотека
№ 1
М. П. К. Крушак

ЗАВТРА — ДЕНЬ ТАНКІСТІВ

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

МОЛОДИЙ КОМУНІСТ

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Рік видання XI
№ 109 (1277).

СУБОТА, 12 ВЕРЕСНЯ 1970 Р.

Ціна 2 коп.

Перебування товариша Л. І. Брежнєва в Узбекистані

З 7 по 9 вересня Генеральний секретар ЦК КПРС товариш Л. І. Брежнєв перебував в Узбекистані. Теплою була зустріч з робітниками та інженерно-технічними працівниками Ташкентського авіаційного заводу імені В. П. Чкалова. Товариші Л. І. Брежнєв та керівники республіки оглянули механічний і складальний цехи, ознайомилися з багатьма нововведеннями, які відповідно до плану науково-технічного прогресу впроваджуються на заводі. Тов. Л. І. Брежнєв оглянув житловий масив Чиланзар та інші нові райони столиці Узбекистану. Було оглянуто Ташкентський філіал Центрального музею В. І. Леніна. Відбулася поїздка в колгосп «Політвідділ» Верхньохирчицького району Ташкентської області. Тов. Л. І. Брежнєв побував на бавовниковому полі однієї з бригад господарства, розмовляв з колгоспниками.

У Ташкенті відбулися збори республіканського партійного активу, на яких було обговорено питання про хід виконання соціалістичних зобов'язань, взятих трудящими Узбекистану на завершальний рік п'ятиріччя, по гідній зустрічі XXIV з'їзду КПРС.

З великою промовою на зборах виступив товариш Л. І. Брежнєв.

Ділячись враженнями про свою поїздку по республіках Середньої Азії, тов. Брежнєв сказав, що партійні організації і всі трудящі цих республік працюють напружено і плідно. Попереду — нові завдання, які треба буде розв'язати, щоб гідно зустріти XXIV з'їзд КПРС. Підкресливши провідну роль Узбекистану у виробництві бавовни в країні, тов. Брежнєв висловив впевненість, що трудя-

щі республіки зроблять усе для того, щоб у цьому році — завершальному році п'ятиріччя — не тільки виконати план продажу бавовни державі, але й дати додатково 300—400 тисяч тонн.

Генеральний секретар ЦК КПРС докладно розповів партійному активу Узбекистану про внутрішню і зовнішню політику Центрального Комітету партії і Радянського уряду, про завдання, які стоять перед радянськими людьми на сучасному етапі комуністичного будівництва, у боротьбі за дальше зміцнення і згуртування світової системи соціалізму, за свободу і незалежність народів, за міцний мир на землі.

Учасники зборів партійного активу з великою увагою слухали товариша Л. І. Брежнєва. Промова його не раз переривалася тривалими оплесками.

9 вересня Генеральний секретар ЦК КПРС товариш Л. І. Брежнєв повернувся до Москви.

(ТАРС).

І, НЕДАРМА говорять, що світ тісний. Багато разів переконався в цьому. Здається, іде за тридев'ять земель, а глухомань, — де можуть бути тут знайомі? А зійдеш з поїзда чи літакового трапу — поспішки, привітання друзів, поспіх знаєш, і не раз з ними зустрічаєшся. Так і в останній командировці до танкістів.

Друга мого звання Вячеслав. Прізвище — Юшков. На польових погонах три маленькі зірочки: старший лейтенант. Вік комсомольський, хоч і носить червону книжечку члена партії.

Вперше я побачив його в переддень 50-річчя ВЛКСМ. Був Вячеслав «при виконанні...», проводив заняття з солдатами. І зустрівся я з ним лише під кінець дня, коли червоне коло сонця захвалося за гори, і сутінки не дали змоги більше працювати на тренажерах, які встановлені на відкритих майданчиках. Ми сіли в «журильці» і розмовляли до пізньої ночі. А більше зустрітися тоді не вдалося. Вранці по учбово-бойовій триві, зі підрозділу вийшов у гори...

У блокноті залишились лише коротенькі замітки, наспіх записані думки, роздуми молодого офіцера.

— Для мене моя робота здається особливо цінною тому, що тут найбільш повно проявляються твої можливості, твій характер. Тут ти собі, своїм товаришам даєш звіт: на що здатний, хто ти, як людина.

Моя комсомольська біографія — звичайна. Збір макулатури, металолому в школі, будівельні загони, поїздки під час студентських канікул в колгоспи — так як і в сотні моїх ровесників!

Вважаю, що найбільш вагомий вклад у справу комсомолу — це сьогоднішня моя праця, виховання у підлітків головних для кожної радянської людини якостей: відрізнити ідеалізм, комуністичним ідеалом, сильні характер, мужність, широкі ерудиції і обов'язково чесності.

...Я військовий. Офіцер. І подальше своє життя не мислю без армії. Але ж я ще й інженер, спеціаліст. І, відверто кажучи, прагну до того, щоб стати спеціалістом вищого класу...

З часу нашої зустрічі минуло більше двох років. Що ж змінилось у житті Вячеслава? Чи був він послідовним у своєму прагненні? Судячи по деяких зовнішніх (і не тільки зовнішніх) свідченнях, безумовно. На погонах прибавилось по зірочці. Посада — командир роти. На недавніх маневрах «Двіна» за відмінні, енергійність і сміливі дії удостоєний подяки від командування. А час був напружений, відповідальний, дійсно, як на війні. Майже місяць жив у танку, почував біля вогнища із своїми солдатами. Як і воно, і в сухий пайок військового раціону, проваривши в казанку з сніговою водою, — це до похідних кухонь танкістам під час навчання. І солдати намагались заслужити похвалу свого командира — цієї мого, додод, але вмілої, досвідченої, всіма визнаної людини.

Вони добре розуміли один одного — підлітки і офіцер, тому завдання, яке було доручене танковій роті під командуванням Юшкова в найбільш напружений момент «бою» з «північними», було виконано в відмінно. Добре замаскова-

ЗІРКИ НА БРОНІ

нають ящики з боеприпасами, уламують підтримки, ланцюжки, передають схожі на величезні по ліній снаряди у відкриті зенітні бойові машини. Танки креми, приземлюючись, з якої плюскою башнею, з якої далеко вперед стирчать товсті сталі гармати, здається, тільки ждуть команди. Броньовані вестілі оснащені найновішими, найдосконалішими приладами і механізмами. Прокляність цих машин поза конкуренцією: вони можуть долати топі, дуже пересічену місцевість, будь-які водні перешкоди. Танки маневрені, мають велику швидкість, можуть «бачити» вночі. Під час бою спеціальні обладнання міцно і постійно утримують ворога в перекресті прицілу.

... Вам, товаришу Юшков, — червоному олівець командира батальйону майже впривертеться в груди Вячеслава, — атакувати на рубежі: «Круглий» гай — відмітка 137. Завдання: знищити «протини» в опорному пункті і далі наступати в напрямку населеного пункту Кривий. Ваш позивний — «Яструб»...

Релють мотори. Несуться екіпажі в швидких, маневрених, неприступних машинах до цілі, до перемоги.

Ю. ПЛОТНИКОВ.

Н-ська військова частина.

На фото: кращий механік-водій Н-ської частини сержант Микола Телішкін. Він — спеціаліст першого класу, відмінник бойової і політичної підготовки, спортсмен-розрядник. Не раз заохочувався за відмінну службу.

Фото Ю. Зимонанга.
(Фотокоріжка РТАУ).

ЗВІТИ І ВИБОРИ В КОМСОМОЛІ

У ГОСПОДАРІВ ПОВІТРЯНИХ ТРАС

Закінчуються звіти й вибори в первинних малочисельних комсомольських організаціях та групах міста Кіровограда. Близько 84 секретарів комсомольських організацій відзвітували за останні дні. 62 члени КПРС стали секретарями первинних організацій.

Звіти й вибори в первинних комсомольських організаціях проводяться після звітів і виборів у комсомольських групах, в цехових, факультетських, бригадних організаціях. Практика показує, що така послідовність дозволяє найбільш повно врахувати всі побажання комсомольців, які сказані на адресу бюро і комітету комсомолу, відобразити їх у звітних доповідях, повніше обґрунтувати досвід комсомольської роботи.

Активно, організовано, з діловою критикою недоліків пройшли збори у комсомольців Кіровоградського авіаційного підприємства Українського управління цивільної авіації. Розмова молодих йшла про виконання рішень грудневого і липневого Пленумів ЦК КПРС. Рапторуючи про свої досягнення, пілот літака «АН-2» Іван Булатов сказав:

— Підготовка до XXIV з'їзду КПРС визначає хід сьогоднішніх зборів. Молоді авіатори нашого підрозділу зустрічають це свято добрими успіхами в роботі. За ювілейний рік пілоти внесли добрий вклад у літальну справу на площі один мільйон триста тисяч гектарів, а також піджили посіви сільськогосподарських культур на площі один мільйон гектарів.

На зборах комсомольці знову обрали секретарем В. Моцілю та новий склад «Комсомольського прожектора». Начальником штабу «КП» затверджено командира літака «АН-2» Миколу Ігнатенка.

В. ПОПЕРЕШНЯК,
завідуючий комсомольськими організаціями Кіровоградського міського комсомолу.

НАШЕ
НАТХНЕННЯ
І ПРАЦЯ-
ПАРТІЙНОМУ
ЗІЗДОВІ!

● ЗНАМ'ЯНКА. Володимир Ткаченко, Іван Жук, Іван Борозна, Леонід Сліпеч — передові трактористи артілі «Україна». Впоравшись з важливою роботою — збиранням урожаю, не загаялись і з зяблевою оранкою. Нині вже зорано тисячу гектарів площі, відведеної під зяб. Хлопці ударно трудяться. По вісім гектарів зорують за зміну, при нормі 6,5.

Зараз орачі включились у соціалістичне змагання за почесне право підписати трудовий рапорт Кіровоградщини XXIV з'їзду КПРС.

● БОБРИНЕЦЬ. Загальне трудове піднесення народжує передовиків. Серед тих, хто став ініціатором змагання за високу продуктивність тварин, — доярки колгоспу «Рассвет» Ольга Ми-

шак та Євгенія Холодок. По 10—12 кілограмів молока на корову щодня — ось їхні дарунки. А ще їх увага спрямована на поліпшення годівлі і догляду за громадською худобою. Та найголовніше: 4 тисячі кілограмів молока хочуть надіти за ювілейний рік.

● УСТИНІВКА. Нещодавно у районному вузлі зв'язку відбулися відкриті партійні і комсомольські збори.

Враховуючи вимоги Листа ЦК КПРС, Ради Міністрів СРСР, ВЦРПС і ЦК ВЛКСМ «Про поліпшення використання резервів виробництва і посилення режиму економії в народному господарстві», зв'язківці зобов'язалися п'ятирічний план тарифних прибутків виконати до 5 грудня і дати понад план додатково 4 тисячі карбованців.

● ЗАВТРА — ДЕНЬ ТАНКІСТІВ

ХАРКІВ... Місце незабутньої курсантської юності не одного покоління радянських офіцерів і сержантів. Хай вони і не стрічались навіть ніколи, можливо, колись випадково кинули погляд один на одного під час патрулювання.

Живе в пам'яті індустріальний Харків: з його Держпромом, університетом, академією імені Гоголя, знаменитим пам'ятником Тарасу Шевченку, ХТЗ і ще багато дечим, що згадається мимоволі, підчас те, на що, здається, й уваги раніш не звертав...

Він лежить зараз перед очима, важко поранений Харків. І йому, командир танкового взводу, лейтенанту Володимиру Хало наказано будь-що спинити двома танками шалену контратаку гітлерівців у передмісті колишньої столиці Радянської України.

Лейтенант точно виконав бойовий наказ, але машина дістала дві пробоїни, членів екіпажу тяжко поранено. Та командир особисто вивів підбитий танк з-під вогню і доставив поранених друзів до найближчого медсанбату.

Начальник штабу батальйону 179-ї окремої танкової бригади капітан Трушин 5 березня 1943 року писав у нагородному листі: «При штурмі м. Харкова противник силою більше батальйону мотопіхоти, десятима танками, артилерією і мінометами з лівого флангу, з району села Котляри, намагався перепинити шлях 179 окремої танкової бригади. Хало врізався в колону противника і розчавив 10 автомашин, 2 самохідні гармати, станковий кулемет і знищив біля 100 солдатів і офіцерів.

2 березня 1943 року противник силою більше двох батальйонів піхоти з двадцятьма танками і самохідними гарматами повів наступ на село Таранівку з метою вибити з села бригаду і прокласти шлях на Харків головним силам. Тов. Хало заступив шлях ворогу, знищив самохідку і близько взводу піхоти. При цьому танк Хало було підбито, а його самого тяжко поранено. Протягом шести годин Хало лежав під танком в оточенні німців. При спробі захопити його в полон Хало з особистої зброї знищив біля десяти ворожих солдатів».

Після визволення вдачний Харків дізнався про всіх своїх визволителів. В історичному музеї міста, поруч з фотографіями кількох героїв, і фото Володимира Хало, матеріали про його подвиги.

Доля двічі звела офіцера з Харкова: сюди після закінчення Голованівської середньої школи приїхав він юнаком, щоб вступити до танкового училища, в роки війни пролив тут свою кров. До речі, в числі перших визволителів міста в роки Великої Вітчизняної війни назвуть вам також імена офіцерів-кіровоградців: танкіста Прокопа Шевченка, майора Григорія Рудика, батальйон якого найпершим увірвався в Харків, та багатьох інших.

ТІЛЬКИ

ВПЕРЕД!

А ось іще один бойовий епізод з життя нашого земляка, епізод, який відбувся напередодні боїв на харківському напрямку.

...Піхота займала рубіж на підступах до села. Взяти населений пункт довго не вдавалось. На допомогу піхотинцям прийшли танки. Командира одного з них — лейтенанта Хало — викликав до себе командир стрілецької частини.

— Ви знаєте розташування села? — запитав після привітання.

— Ні, не був там. Але ж у мене є карта. — І лейтенант розгорнув її. Синім олівцем тут було помічено розташування військ ворога, його укріплення, вогневі точки.

— Ось ваше завдання, лейтенанте: увірватися в село і піддати фашистам доброго жару, створити розпач, виявити вогневі точки ворога і подавити їх.

Володимир Хало повернувся до свого екіпажу:

— Ми повинні увірватися в село. Проходитимемо зліва, лощиною. Як машина?

— На повний бойовий! — доповів механік-водій.

— Кулемет?

— Мов годинник, товаришу командир, — запевнив баштовий стрілець.

— Завдання зрозуміле?

— Так точно!

Над землею котилася передранковий туман. Зрідка потріскували кулемети,

вдаліні ухкала гармати. Заревів мотор, сполохавши тишу, і грізна машина вирушила за маршрутом.

У село в'їхали із заходу. Світало. Танк мчав на великій швидкості.

— Біля млина — міномети! — доповів механік-водій.

— На міномети!

За кулеметом — сам командир! Обслугу перестріляли, міномети розчавили гусеницями. Та ось лейтенант помітив неподалік два крупнокаліберних кулемети. Кілька влучних черг — і кулеметники розділили долю своїх сусідів.

Баштовий стрілець попередив:

— Гармату викочують на дорогу! Товаришу лейтенант!

— Чую! Назад, прямо на гармату, — спокійно наказав Хало механікові.

Той дав повний газ. Від влучних пострілів упало двоє фашистів, решта, ховаючись за щитом, почала обстріл. Один снаряд просвистів поруч, другий досяг цілі. Танк здригнувся, але не спинився. До гармати лишилося 40—50 метрів. Вже добре видно, як німці гарячково заряджали її. Та постріл не прогрімів: гусениці радянського танка вдавляли гармату в землю.

У бій вступило ще кілька гармат. Екіпажу Хало загрожувала небезпека. Але в найкритичнішу хвилину вогонь раптом послабшав. Виявилось, що до місця бою поспішали наші танки.

— Ну, тепер і решта не втече, — полегшено сказав лейтенант і скомандував:

— Уперед!

По дорозі тікали чотири фашистських машини. Постріл — і одна з них розлетілася. Потім — друга, третя. Четверта повернула в поле.

— Снаряди жаль витрачати, — пробурчав баштовий стрілець.

— Наздогнати!

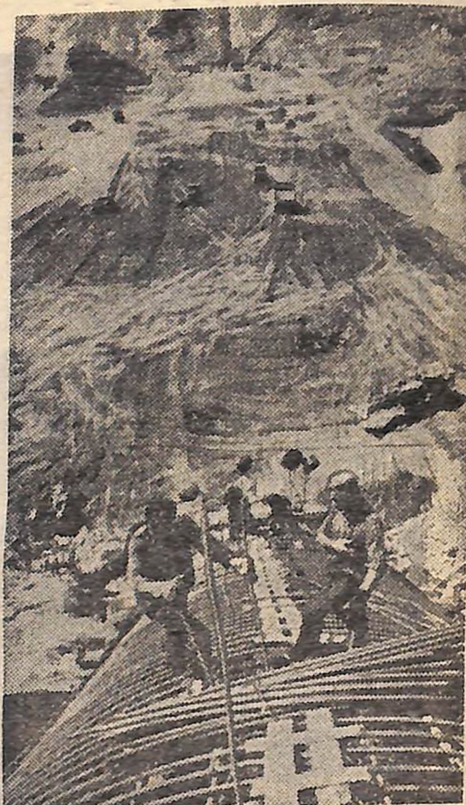
Танк врізався в машину і протаранив її.

Село було очищене від німців.

* * *

Вже працює старший син Володимира Олексійовича — Леонід, вчать молодші Саша і Оленка, улюбленці Галини Семенівни — матері героя. Вони часто приїждять до бабусі з героїчної Одеси, де живуть зараз і де працює їх батько — кавалер Золотої Зірки.

В. ЧАБАНЕНКО.

В Узбекистані, на річці Чирчик, йде будівництво Чарвакської ГЕС. Її перша турбіна потужністю 150 тисяч кіловат повинна дати струм в кінці нинішнього року. Всього таких агрегатів на станції буде чотири.

Чарвакська ГЕС не тільки частина величезного енергетичного комплексу, споруджуваного на Чирчику, початок якому було покладено ще в 1924 році, коли по ленінському плану ГОЕЛРО була пущена перша станція Чирчикського каскаду — Бозсуйська ГЕС. Гребля Чарвакської гідроелектростанції перекриє річку, де протікає річка, в результаті чого виникне гігантське водосховище об'ємом два мільярди кубічних метрів. Це дасть можливість зосередити колосальні й радісний поля площею 145 тисяч гектарів.

Із завершенням будівництва в 1974 році, Чарвакська ГЕС буде виробляти два мільярди кіловат-годин електроенергії на рік. А на березі Чарвакського моря виникне найкрупніший в Середній Азії курортний район.

На знімку: будівельний майданчик Чарвакської ГЕС. По цих трубах буде подаватися цемент для укладання в тіло греблі.

Фото В. ЧЕРНОВА, (АПН).

КОМПЛЕКСИ
НОВИХ МАШИН

Комплекси нових машин для сільськогосподарства експонуються на виставці передового досвіду в народному господарстві УРСР. Висока продуктивність, універсальність, надійність у роботі — така особливість набору механізмів для бурякокопючого господарства. Сюди входять знаряддя, наділені чотирма «професіями»: з їх допомогою можна сіяти пшеницю, буряки, одночасно висівати в рядки добрива, обробляти міжряддя і підживлювати посіви. Кілька модифікацій таких механізмів показує Кіровоградський завод «Червона зірка».

Збиральна техніка представлена найдосконалішими комбайнами «КС-3» і «СКД-2», сконструйованими в Дніпропетровську. Використання їх дає змогу одночасно з корінням повністю зібрати і гнучку.

На виставці також показано машини для вирощування картоплі, льону.

(РАТАУ).

Понад 20 років існує картинна галерея в колгоспі імені Таширова Овської області (Киргизька РСР). Зараз в колгоспній галереї понад триста робіт художників, скульпторів, майстрів різьби по дереву. З великим інтересом оглядають відвідувачі галереї і роботи самодіяльних колгоспних художників, котрі теж входять в експозицію.

На знімку: відвідувачі колгоспної галереї оглядають нові твори, що поступили в експозицію.

Фото Е. ВІЛЬЧИНСЬКОГО.

АПН.

ШОСТЕ
ПІДПРИЄМСТВО
КОЛГОСПУ

В колгоспі імені Кірова Білозерського району на Херсонщині став до ладу молокозавод. Його продуктивність — 5 тонн очищеної і пастеризованої продукції на годину. Це шосте підприємство сільгоспартілі.

(РАТАУ).

ВИЙШОВ
ДРУГИЙ
ТОМ

КИЇВ. Вийшов з друку другий том чотиритомної «Енциклопедії народного господарства Української РСР», видання якої здійснює головна редакція Української радянської енциклопедії АН УРСР. Том містить 923 статті, що висвітлюють питання політичної економії соціалізму і комунізму, наукового управління народним господарством, розвитку продуктивних сил і технічного прогресу, господарсько-правового регулювання економічними процесами тощо.

І. ГЕЛЬМАН

ЩОБ
НІКОЛИ
БІЛЬШЕ...

Оповідання-
хроніка

Гамірно в світлиці діда Івана Стояна. З армії на побивку приїхав внук Сергій.

Родичів повно. Ледве вміщуються у великій кімнаті, де на чотирьох ногах телевізор «Електрон». З кухні все несуть туди й несуть страви. Святковий стіл ось-ось має бути готовим. Але не через це урочисто збуджені гості: і чарка тут кружляла по колі, і не раз ласували печенем і вареним, і пісні так заводили, що шибки у вікнах подзеленчували. Все через фото Сергія. На знімку він зі зброєю в руках біля розгорнутого прапора з Леніном і написом «За нашу Радянську Вітчизну».

Виходить, що тепер у світлиці таких знімків три. Крім оцієї, — з діда Івана та сина його Володимира Івановича, батька Сергія. Юні обличчя — начеб три краплі води. Ось лише час на фотографіях різний.

Всі три знімки стоять на телевізорі, а ті, хто на них — розташувалися на дивані.

— Дідуню! — просить не тільки молоді, а й гості з сивиною на скронях, — Володимире Івановичу, Сергію, давайте! Починайте сімейний «голубий вогник». Доки Москву вкличуть, розкажіть, за що така честь.

І вони оповідають

ХОЧ ЛИСТ НЕ БУВ
НАДРУКОВАНИЙ

«ЗАЛЕЖИТЬ ВІД НАС САМИХ»

«Таку статтю я прочитав у „Молодому комунарі“ 8 серпня цього року. Це дуже добре, що редакція піднімає питання гігієни і санітарії. Але що робити з тими, хто порушує ці норми? Ось, наприклад, мій сусід Г. А. Бигун (м. Кіровоград, провулок Карусельний, 24) тримає свиню, курей, кролів. Подвір'я захлавлено, грязне, що створює умови для виникнення кишкових захворювань. Треба припинити це неподобство.

М. ЛИЧКАНЕНКО.
м. Кіровоград».

В цьому питанні ми попросили розібратися працівників міськсанепідстанції. Ось що повідомив нам головний лікар її т. Бодюл: «Факти підтвердились. Територія двору надзвичайно забруднена. Керуючись „Санітарними правилами очистки міст“ т. Бигуну запропоновано за п'ять днів привести територію двору в належний стан, тварин тримати в закритих приміщеннях, регулярно проводити дезинфекцію їх».

Тамара ЖУРБА.

БІЛИЙ СВІТ

По гарячих жилах землі
Б'ють болючі людські тривоги.
Трубуть щастя, трублять жалі
У чотири дороги.

Звуть вітри мене в зелен-двіт,
Зве за обрії сонячна ватра.
Що несеш мені, білий світ?
Що людині несеш ти завтра?

Сине небо. Пісні журавлів
Відлітають... Мій світ! Жити!
У руці моєї грудка землі
Пахне скошеним житом.

Пахне потом солоним, слізьми,
Теплим хлібом і рідним порогом.
Смокче грудка землі під грудьми
Радість світу, жагу і тривогу.

А від неї доріг павутини.
У руці моєї грудка землі.

У руках моїх цілий світ.
Білий світ — у руках людини.

* * *

Не мій...
І зів'яли пелюстки мрій.
Ніч застряла у серці криком.
Зав'юлилася хмелем диким.
Кругом ніг моїх, кругом стану.
Тільки я в ній тінню не стану.
Ні слізиною над тим цвітлом.
Я пелюстки кину над світом.
А цілушки твої зрадлив!
Відболать, від'ячать у вирій...

ЛІТО

Стало літо над хатою,
Павутиння спустивши в долину.
Вийшла баба літо вітати.
«Чи ж надовго така теплінь?»

Ще ж бо серцю у літо хочеться.
Літо-літчко, не відлинь.
Хай ще ноги, хоч раз обростають
Об той дикий, терпкий полинь.

Примостилась в саду під грушею.
Мабуть, з світом тяжка розлука.
Сад тихенько літо обтрушує
На пожовклі бабінні руки.

А круг шні рвучко і юпо
Тепла лєска враз облізлася...
То опучка... (яка красуня!)
Ніби радості облізлася).

На стареньку хлюпнуло злегка
Тої радості від опучки.
І забіло щастя далеке
У літа перестуками.

Зупинилось літо над хатою.
Літо-літчко, не відлинь.
Вийшла баба літо вітати.
«Чи ж надовго така теплінь?»

с. Іванівка

Долинського району.

ТУТ НАРОДЖУЄТЬСЯ МРІЯ

У цей дім приходять за мрією. Знають: хазяї щедрі. Сім тисяч гостей — і кожному по мрії. Є такий будинок на вулиці Шевченка. Зветься він просто: міська дитяча бібліотека імені Гайдара.

Відкрилась вона в 1939 році. А згодом, в 1941 році, йдучи у військкомат, хлопці здавали недовичиті книжки: — Ось повернусь...

Багато не повернулось. І ще довго їх читачі формуляри, як маленькі обеліски, стояли в картонних ящикках. «Іванов Володимир. Рік народження 1923, учень 10 класу...»

Іх мрії дістались іншим. Юнакам і дівчатам, котрі своїм переступають поріг цієї будівлі. Нові формуляри заповнюються дитячими почерками, як нові заявки на мрію.

Так, сюди приходять за мрією! Приходять частіше всього, не знаючи, на якій полиці, за якими тридцятьма томами заховане твоє найпоширеніше, найзайнятніше.

— Мені що-небудь про... Тисячі «що-небудь» про мис-

тецтво, про техніку, про людину, про розвідників.

А хіба можна з чимось зрівняти радість, коли в океані загадок і юнацьких мрій раптом стає зримою земля, ім'я якій «мрія»? Сам відкрив!

А чи сам? Дітям і п'ятим, що ось ці люди, котрі терпеливо розшукують на полиці потрібну книжку, — штурмани їх мрій. Для читачів бібліотека — сховище мук і радості. Для бібліотекаря — творча лабораторія, в котрій формується і кристалізується читачий смак.

Організація стендів, виставок, літературних і читачьких конференцій, літературних мандрівок та диспутів — це звичайна справа. Головне — індивідуальна робота з читачем.

Якось у гостях у юних книголюбів були артисти заслуженого танцювального колективу «Ятрань». Радісно була зустріч. А ще через кілька днів прийшла в бібліотеку

учениця 8-го класу СШ № 34 Лідія Юрченко:

— Мені щось про артистів, — і показала довгий список книжок. — Допоможіть підготуватись. Хочу вступити до театрального...

Зустрічі бувають часті. І з Героями Радянського Союзу, і з кавалерами ордена Слави, проповідать усі журнали. Так, наприклад, незабутнім став той вечір, коли перед юними виступали робітники заводу «Червона зірка» М. І. Жосан та Я. І. Чупин.

Вони розповіли про свій завод, улюблену професію і колектив. Коли розходилися, Вадим Бабенко, учень 6-го класу, підійшов до товариша: — Як ти думаєш, Юро, не погано бути токарем або слюсарем?

Більше трьохсот дітей, щодня відвідує бібліотеку. І кожному знайти треба щось до душі.

Перш ніж вистояти чотири години біля «пульта», бібліотекар три години готується до своєї «практи». Він сам повинен багато знати, щоб не збитись з курсу. А. М. Поляко.

на ще й ще раз перевіряє карту — аналітичний формуляр. «Мірошинченко Ніна. Книжка Маминна-Сибіряка „Уральские рассказы“ їй не сподобалась. Порадила взяти А. Купріна».

Цей запис не тільки для себе, а й для другого бібліотекаря, щоб знав, як з ким розмовляти.

Так, вони чимось схожі на штурманів, а ще більше на досліджувачів — люди цієї професії.

Про цей дім на вулиці Шевченка можна розповідати багато. І про завідувачку відділом 7-8 класів Лідію Миколаївну Крамаренко, і про заступника директора Лідію Іванівну Демиченко. А Поліна Павлівна Набоцін вважає свій відділ найцікавішим. Бо тут читачі мають лише по п'яти-десять років. Вона говорить: — Є в мене книголюб Таня Вілпиченко з школи № 34. Любить книжки про Леніна. І немає у відділі такої книжки, яку б дівчинка не прочитала...

Людина заходить в бібліотеку. Зупиняється перед величезним скарбом: — Дайте щось...

Людина прийшла за мрією.

Л. МАРКІДОВА.

м. Кіровоград.

У НАШІЙ країні розвиткові дитячого спорту надається велика увага. Мені особливо приємно відзначити, що в Одесі працює шашкова дитяча спортивна школа, де діти оволодівають майстерністю гри в шашки. Протягом десяти років у Кіровограді при Палаці піонерів працю-

не тільки на республіканських, а й на всесоюзних змаганнях.

ХТО ЗМІНИТЬ МАЙСТРІВ?

вав шашковий гурток, яким керував Анатолій Омелянович Киріченко. За 15 останніх років його вихованці добились визначних успіхів. Так, наприклад, майстер спорту СРСР Марко Соколовський у цьому році в фіналі чемпіонату України розділив перше —

Та в 1968 році гурток було ліквідовано. І зараз у нас немає гідної зміни нашим ветеранам. Тому останні два роки кіровоградці не можуть брати участі у першості УРСР з шашок серед юнаків, так як бракує підготовлених шашкістів.

В обласному відділі народної освіти треба вирішити питання про роботу шашкового гуртка при Палаці піонерів. Аже тут є всі умови для занять.

Б. БОЛТЯНСЬКИЙ,
суддя всесоюзної категорії.

Вихованець тренера Анатолія Степановича Ровного студент факультету фізичного виховання Кіровоградського педінституту Євген Шеховцев успішно веде наступ на обласні рекорди. Тільки цього року він вже п'ять разів об'явив рекорди на бар'єрних дистанціях 110 та 200 метрів.
На фото: тренер А. С. Ровний та Е. Шеховцев.

Фото Ю. Лівашинова.

КВІТЕНЬ 1920 РОКУ. УМАНЬ

Танула ніч. В блаженному льотечку, босоножий стояв на околиці Ванюшка. Звідти, де світіло небо, скакали кіннотники. «Скільки літ, хлопче?» — окликував з тачанки хриплий голос. «Вісімнадцять, хазяїне», — накинув два роки Ваня. «Не хазяїн я, а товариш. Сідай!»

Через півгодини став Іван погоничем баских грізіванів, Четвірка вороних, відчувши вмілу руку, потягнула легко, зацокали блискучі підкови курними шляхами.

А через кілька днів — бій. Команда тачанок була в засідці. «Ти ось що, Ванюшко, ти — дитя, але кріпко тримаєш віжки. Де мені, пітерському ливарникові, до коней. Тільки не хвилюйся. Розвертай різко, миттю, гляди не перекинь, Ванюшко, я вжарю з кулемета. Прав, синку, будьонівку, змахни піт...»

Внизу, у вибалку, зближувався кавалеристи Першої Кінної «Гвардія» Пілсудського. Сходились без єдиного пострі-

лу. Мовчки змішались. Блиснули спалахи шабел. Почулися крики людей, іржання коней. Потім з місця стали вилітати і нестися на захід кіннотники в сірих мундирах з розшитими срібними зигзагами комірках.

Тепер за сигналом — пронизливому пошвисту — з гиком і курявою понесли тачанки; наперерем відступаючим відарили кулемети.

На одному з привалів Івана Стояна, як і інших юних будьонівців, прийняли до комсомолу. Заяву за нього писав пітеровець. Замість підпису поставив Іван закарлюку.

— Ви вирвалися із гніту і темряви, — звернувся комісар до молоді. — Ви господарі країни. Наказую сфотографувати кожного біля розгорнутого прапора.

КВІТЕНЬ 1945 РОКУ. БЕРЛІНСЬКИЙ НАПРЯМОК

Скрекотіли металом потужні дизелі. «Т-34» зчепилися з «тиграми». Гамселли один одного болванками, від котрих репалась сталеві черева машин.

Коли у відсік, пробитий полком, направилися наші війська, танкісти отримали відпочинок. Полк, стягнувши все своє хазяйство, зосередився в молодому ялиновому бору.

Пахло паленим металом. Чулися затихаючі постріли. Але тут життя було терпиме. Для танкістів воно було навіть відмінним. Закіптюжені, скинули вони наскрізь промаслені комбінезони, знову приготували танки до бою, і нашвидкоруч підірвалися з консервних бляшанок, позасинали.

Коли кривавочервоне сонце сідало до задимленого боєм горизонту, почувся панічний крик: — Німці!

Всі підхопилися: які німці, звідки тут німці?

Кричав писар штабу. Як завжди, писар, перебуваючи далеко від вогневого рубежу, спав під час бою. До — розсилав папери, після — мав звичай розповідати про бій. Як на цей час спав разом з танкістами — не зрозуміло. Так чи

інакше, прокинувшись, побачив гітлерівця з автоматом. Писаря ледве знайшли за струмком у густому ліщиннику.

— Тебе ж тричі поранено, — став заїкаться писар, тикаючи пальцем в золоті нашивки на грудях командира танку Володимира Стояна, — а т-тричі ворог. Р-розберуться, для чого фріца в танк береш!..

Доки товариші відпочивали, Стоян возився з немолодим, довгов'язим німцем... Цей німець не здався в полон. Він перебіг. Перед закриттям люків, за хвилину до атаки, зумів з'явитися перед танком Володимира Стояна, закричав: — Геноссе, товариш!.. Іх бін комуніст!

Перебіжчик погодився повести наших в обхід замінованого поля. І зробив — провів. Тепер підганяв танкістів на Берлін:

— Маобіт... — пояснював він, доповнюючи слова і окремі фрази помахами рук, — комуністен... Тельман!

Стоян пішов доповісти командирова. А тут якраз вийшов з штабної будки писар... Нікого, крім німця в повній формі, він не побачив.

Навколо сміялися розбуджені командири танків, механіки-водії:

— Зараз писар без пістолета до вітру не сходить!..

— Я!.. — погрожував кулаком писар. — Доповім куди потрібно. Розплатимся.

І доповів. І Володимир Стоян розплатився. За героїство в бою — орден. За класове чуття і інтернаціоналізм (так йшлося в наказі) ставився в приклад і нагороджувався особистою фотографією біля розгорнутого прапора частини.

* * *

Включено телевізор. Доки оператори в Москві показують столики, за котрими полководці і артисти, солдати, письменники і колгоспники, вчені, робітники і космонавти — всі, хто зібрався на святковий «голубий вогник», тут, в світлиці діда Івана Стояна, проголошується тост:

— Підніmemo чарку за молодого солдата Стояна! — урочистий дід Іван. — Служба його відповідальна: щоб ніколи більше війни не було.

Авторизований переклад з російської

В. ЮР'ЄВА.

АЛЬБАТРОН-ОПЕРАТОР

Кібернетичний прилад для централізованого керування складними виробничими об'єктами створили грузинські спеціалісти. Він діє без програми, за принципом імовірного пошуку. Система не випускає з поля зору жодну з керуваних нею автоматичних ліній, приділяючи при цьому найбільшу увагу об'єктам, які потребують регулювання.

Частинка пристрою, названа вченими альбатроном, що не перевищує за своїм обсягом коробки від цигарок, має здатність самонавчатися, запам'ятовувати і переробляти інформацію. Кількість альба-

тронів можна збільшити. Нова портативна система централізованого керування високоефективна і надійна в роботі.

Унікальний конвеєр

Новий конвеєр «ІЛ-100», створений в Інституті «Дон-

Подібних установок для транспортування вугілля під землею по горизонтальних і легкопохилених виробках підземних практично не знайшли.

З таких установок можна створити систему безрейкового підземного транспор-

НОВИНИ НАУКИ І ТЕХНІКИ

дівровуглемаш» в Донецьку, простягнувшись в шахті № 6 «Великомістська» на півтора кілометра. Цей гігант переносить на своїх «плечах» до 420 тонн вугілля на годину з швидкістю 1,6 метра на секунду.

ту практично будь-якої довжини і забезпечити доставку виводу вугілля від вибоїв найпотужнішої вугільної шахти. Конвеєр «ІЛ-100» успішно пройшов промислові випробування і рекомендований у виробництво.

НОВИЙ ЗЕМСНАРЯД

Найбільший у країні Потійський завод гідромеханізмів в Грузії приступив до випуску нових земснарядів. Для іригаційних робіт і прокладання каналів призначений землесос потужністю 250 кубометрів ґрунту за годину. Він здатний розробляти канали завширшки до 40 метрів. У комплексі своєрідного плаваючого заводу — буксирний катер, нафтоналивна баржа, бульдозер і трубоукладач.

Нові плаваючі земснаряди можна використовувати при реконструкції і будівництві магістральних каналів, намішаних дамб, спорудженні гребель і шлюзів.

У СВІТІ ЦІКАВОГО

СТАРІШИНА

ЛІСУ

В Індії росте фігове дерево, в тіні якого можуть відпочивати одночасно 7 тисяч чоловік. У нього біля 3 тисяч гілок. Дерево було вже старим під час походжу Олександра Македонського в Індію. Зараз цьому дереву три тисячі років.

СУЧАСНИК БОГДАНА

ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

В шести кілометрах від Дніпрогесу стоїть красен дуб. Йому 600-700 років. Це — пам'ятник природи XVIII століття. Це Богдан

Хмельницький організував під ним збори з запорожцями. Висота дерева 35 метрів, об'єм стовбура — більше 6 метрів.

НАЙЛЕГШЕ ДЕРЕВО

Найлегше дерево — бальс — росте в тропічних лісах Південної Америки. Товсту колоду бальса довжиною в 5-6 метрів може легко нести на плечах одна людина. По легкості і частково за будовою деревина ця схожа на пену.

Норвезький вчений Тур Хейердал переплив Тихий океан саме на плоту із стовбура бальса.

КОЛИ

ХОЧЕТЕ

ПОСМІЯТИСЯ...

Найвеселіше дерево росте в Аравії. Якщо людина з'їсть його плід (чорні зернини забилішки з горішки), в цей починається приступ сміху, який продовжується 20-30 хвилин.

НЕЗВИЧАЙНИЙ

СЕЙСМОГРАФ

Незвичайний сейсмограф — це квітка королевіської примули. Росте вона тільки біля кратерів вулканів. Рослина розпускається завжди перед попередженням вулкана, напевно перед його вибухом.

ПОКАЗУЄ КІРОВОГРАД

СУБОТА, 12 ВЕРЕСНЯ. ПЕРША ПРОГРАМА. 9.00 — Гімн наспівка для всіх. (М). 9.30 — Новини. (М). 9.45 — Для дітей. «Грайте з нами». (К). 10.15 — Концерт. (М). 10.45 — Життя ганді. (Перм). 11.45 — Зодолання. 12.15 — Мультифільм. «У місті майбутнього». (К). 12.30 — «Сучасник». (Донецьк) 13.05 — Переможи. (Кіровоград). 13.15 — Читач Ростислав Іванчик (Кіровоград). 13.45 — «Я народився біля моря». (Одеса). 14.30 — Художній фільм «Ми з Кронштадта». (К). 10.00 — Літературна субота. (К). 16.45 — Завтра — День танкіста. «Я громадянин». (К). 17.05 — Від з'їзду до з'їзду. «Світ твоїх захоплень». Концерт. (М). 17.35 — На меридамах України. (К). 18.05 — Літосіс Віку. Телехудожній фільм «Рік 1951». (М). 18.50 — «Сильні й живі». (М). 19.00 — «На кожну кілометр». Телехудожній багатосерійний фільм. У серіа. (М). 20.00 — Чемпіонат Європи з плавання. (Барселона). 20.30 — Програма «Час». (М). 21.00 — Особиста першість СРСР з легкої атлетики. (Мінськ). 23.15 — Концерт. (М).

НЕДІЛЯ, 13 ВЕРЕСНЯ. ПЕРША ПРОГРАМА. 9.05 — Ранкова гімнастика для дітей. (М). 9.15 — Новини. (М). 9.30 — Суботні — День танкіста. (М). 10.00 — Для старшокласників. Турнір умілих. (М). 10.30 — Мелодії Закарпаття. (Ужгород). 11.30 — Теленарис. Народний хутор. (М). 12.00 — Українське кольорове телебачення. «Сім кроків до горизонт». (К). 13.00 — Телефільм. (М). 13.25 — «На війні, як на війні». Художній фільм. (М). 14.50 — Мультифільм «Він на небагато». (К). 15.00 — Камертон доброго настрою. (Чернівці). 15.30 — Для дітей «Літучко-літо». (К). 16.00 — Для воїнів Радянської Армії і флоту. (М). 10.30 — Музичний телебачення. «Клуб кіноманів». (М). 18.00 — «Ім'я апостола». Світас М. Концерт. 18.40 — Програма пед. (К). 18.45 — Паустовський. 19.15 — Програма УТ. 19.25 — Концерт художньої самодіяльності. «Ніжинські мелодії».

(К). 20.10 — Наші прелюди. Показує «Укртелефільм» фільм-спектакль «Для домашнього вогнища». (К). 22.25 — Особиста першість з легкої атлетики. (Мінськ). 23.10 — Музична програма. (М). 24.00 — Новини. (М).

ПОНЕДІЛОК, 14 ВЕРЕСНЯ. ПЕРША ПРОГРАМА. 18.00 — Республіканська фізико-математична школа. (К). 18.30 —

Рішення липневого пленуму ЦК КПРС — у житті. «Господарювання це мистецтво». (К). 19.00 — Кольорове телебачення. Концерт Державного естрадного оркестру Грузії «Орест». (М). 19.30 — «На кожну кілометр». 6 серія. (М). 20.30 — Програма «Час». (М). 21.00 — «Митці нашого часу». М. Чернявський. (Ворошиловград). 21.25 — «Японія-70». (М). 22.15 — На сцені народного театру. В. Козлов — «У підпіллі». Телеспектакль. (Харків). 23.20 — Телевісті. (К).

ВІВТОРОК, 15 ВЕРЕСНЯ. ПЕРША ПРОГРАМА. 10.05 — Новини. (М). 10.15 — Кольорове телебачення. Науково-популярні кінонарис «Заняті таємниці». (М). 10.30 — Кольорове телебачення. «Педагогіка на поєм». Художній фільм. (М). 12.25 — Телевісті. (К). 12.35 — Художній фільм «Сині Вітичани». (Кіровоград). 17.30 — Бесіда лікарів. (К). 17.40 — Телевісті. (К). 18.00 — Мультифільм «Вінні-Пух». (К). 18.10 — Кольорове телебачення України. (К). 18.50 — Інформаційна програма «День за днем». (Кіровоград). 19.00 — Концерт «Ми дітача з Подорожнього». (Кіровоград). 19.30 — «На кожну кілометр». Телефільм. 7 серія. (М). 20.35 — Програма «Час». (М). 21.00 — Оголошення. (Кіровоград). 21.05 — Художній фільм «Сині Вітичани». (Кіровоград). 22.10 — Концерт класичної музики. (М). 23.40 — Телевісті. (К).

Наука — виробництву

БЛАГОДІЯНИЙ ТУМАН

Туман, як встановили вчені, дуже сприяє розвитку кореневої системи деяких рослин. В Грузії рослинами, які важко укорінюються, є живці шовковиці. Їм потрібні прохолода, підвищена вологість, повітря. Створити туман, і тоді живці приймуться, пустять коріння.

Співробітники Грузинського науково-дослідного інституту захисту рослин сконструювали автоматичну туманоутворюючу установку «УТ-1». Нескладний агрегат, в якому насос гонить воду через систему розпилювачів, може працювати в умовах теплиці і оранжерей.

ДРЕНОУКЛАДАЛЬНИЙ КОМБАЙН

У Голодомому степу, де вперше в нашій країні було застосовано ком-

байни для укладання дренажних труб, склали екзамени ще одна подібна машина. Новий комбайн може працювати в найважчих умовах — на пливучих ґрунтах. Його особливість в тому, що він рие замість траншеї вузьку щільну заширшки лише в 15 сантиметрів, причому робить це настільки акуратно, що пухкі стіни не встигають обрушитися.

Дреноукладач, сконструйований на базі трактора «Т-100», сам врізається на триметрову глибину, на ходу укладає поліетиленові труби і сам затягує шов. ґрунт щільно лягає назад у щільну за допомогою двох відвалів, установлених позаду агрегату.

Нова машина може розвинути роботу швидкістю до 80 метрів на годину. Головна ж його перевага — високоякісне укладання дрена.

(ТАРС).

● ДЛЯ ДОПИТЛИВИХ

МОДЕЛЬ СЕЛЕНИ

Результати детального аналізу зразків місячної породи, доставлених на Землю, дозволили висловити ряд принципових думок про будову й історію Місяця.

Як відомо, зразки місячних порід взяті на рівні «морського» типу, тому більшість з них відображає характер речовини, що утворює місячні «морі». Однак всього на 42 кілометри від поверхні починається великий «материковий» масив, а через 420 кілометрів на південь розташований великий кратер Теодора, від якого в бік Моря Спокою тягнеться світлий промінь. Очевидно, «промінь» — продукт викиду з цього кратера. Отже, не вдаючись у подробиці механізму, переносу, можна припустити, що певна кількість речовини «материкового» типу все ж могла опити-

місяць виїхати на поверхню, утворивши «море». Порухання кори пов'язується з падінням на Місяць гігантських метеоритів чи планетезималів. Однак, останнє — спірне. Передусім, таким механізмом руйнування кори не пояснюється асиметричність розташування «морів» на поверхні місячної кулі.

Тепер, коли загальна структура і видимість, і зворотний бік Місяця добре вивчена і докладно представлена рядом картографічних матеріалів (наприклад, на поштів карті і глобусі Місяця, виданих недавно за новою редакцією в СРСР), стає все очевиднішим, що розташування на Місяці «морів», не випадкове, а є наслідком діяльності механізму, який треба ще пояснити. Але, виключаючи цей, порівняно приватний момент, описана модель — значний крок вперед у вивченні будови Місяця.

МІСЯЦЬ РОЗКРИВАЄ ТАЄМНИЦІ

нитись серед відомих зразків.

Вивчення доставлених фрагментів стверджує подібне припущення. Кілька десятків окремих уламків різко відрізнялись вже зовнішнім виглядом від загальної маси породи. Вони були світлішими інших зразків, мали меншу щільність і дуже дрібнозернисту структуру. Дані хімічного аналізу також вказували на особливу групу. Якщо загальна маса темної речовини виявилась складом досить близькою до земних базальтів (як і можна було чекати відповідно до попередніх досліджень), то світлі фрагменти показали схожість із земними аортозитамі — магматичними гірськими породами типу лабродора. За сукупністю описаних характеристик вони ототожені з речовиною місячних «материків». Підтвердженням цього є схожість їх хімічного складу з результатом автоматичною станцією «Сервер-7» в «материковій» області північніше кратера Тихо.

Дослідження радянськими вченими фотометричних властивостей «материкової» області зворотного боку Місяця за матеріалами нашої станції «Зонд-3» також співпадає з цими результатами. Аналіз фотометричних вимірів показав, що речовина материкових областей має меншу пористість, тобто більш тонку дрібнозернисту структуру, ніж речовина «морів».

Отже, здається цілком достовірним припущення, що місячні «материк» складаються з породи аортозитового складу, тоді як місячні «морі» є базальтовими породами.

За сукупністю всіх наявних даних можна висунути таку модель будови Місяця. Кора аортозитового складу потужністю до 25 кілометрів лежить на більш щільній основі, яка складається з титанового габбро. Можливо, що колись існував шар рідкої підкоркової базальтової лави, яка в деяких

Місяць все більше стає міжнародним об'єктом досліджень. Космічні апарати і кораблі СРСР та США, а також спостереження з Землі, що проводять вчені різних країн, допомагають поступово створити картину місячного світу, все глибше проникаючи в природу явищ на Місяці. Своєрідним підбиттям підсумків останніх досліджень були засідання робочої групи по Місяцю і планетам на недавній сесії КОСПАР у Ленінграді.

СКІЛЬКИ РОКІВ МІСЯЦЮ?

Вивчає питання про загальний вік Місяця, вік окремих його областей і час, за який відбувалися місячні процеси.

Прямий аналіз зразків показав, що базальтний кристалічний породи виникли близько 3,7 мільярда років тому. Вони були вивержені в розплавленому стані і потім закристалізувались через мільярди років після утворення власне Місяця. Найбільш древній уламок, знайдений в районі збору зразків, має вік 4,4 мільярда років. Багато морфологічних особливостей різних ділянок місячної поверхні говорять про різночасність їх формування.

Відносний вік поверхні можна встановити й астрофізичними методами. Наприклад, помічено тенденцію більш старих «морських» ділянок до «поверхових» променів в червоній області спектра. Зокрема, московськими астрономами на основі кольорових особливостей Місяця

зроблено висновок про те, що район, в якому здійснена посадка «Аполлон-11», більш древній, ніж решта території Моря Спокою. Астрофізичні методи дослідження Місяця дають відносну оцінку віку нашого природного супутника. Але є спосіб встановити і абсолютний вік окремих областей місячної поверхні, не застосовуючи прямого аналізу порід.

У формуванні місячної поверхні величезну роль відіграють зовнішні фактори і, передусім, падіння метеоритних тіл. Позбавлена атмосфери, поверхня Місяця завдає ударів і величезні, і найдрібніших часток, які прилітають з космосу з великою швидкістю. Не можна заперечити, що багато великих кратерів на Місяці мають ударне походження. З цієї більшої вірогідністю можна віднести за рахунок ударів появу багатьох дрібних кратерів. Окремі зразки місячних порід також пошкоджені слідами бомбардування високошвидкісними мікрочасток. В цьому випадку «кратери» мають розміри порядку 10 мікрон.

Якщо врахувати загальну кількість речовини, що випадає на поверхню Місяця, то виявиться, що за чотири мільярди років кожний квадратний сантиметр покриву прийняв на себе удар близько п'яти кілограмів осколків і часток різної величини. Метеоритні спостереження з Землі і з космічних апаратів дають можливість визначити частоту падіння метеоритних тіл на місячну поверхню. З іншого боку, теорія вивчення процесів стосовно даного випадку дозволяє визначити розміри кратера, утвореного метеоритом з відомою швидкістю і масою. Маючи в розпорядженні ці дані, можна на основі кратерної статистики в тому чи іншому районі Місяця судити про його вік.

Ось конкретний приклад. В середині кратера Коперник є два кратери, як припускають, ударного походження. Частота випадання метеоритів з масою, що відповідає розмірам цих кратерів, дорівнює одному падінню на площі 10 тисяч квадратних кілометрів за один мільярд років. Площа два кратера Коперник близько 50 тисяч квадратних кілометрів. Отже, вік цього примітного кратера складає приблизно 500 мільярдів років. В земній шкалі часу цей період відноситься до раннього палеозою, тобто до часу існування на Землі трилобітів (за сотні мільярдів років до появи гігантських ячурів). А Коперник же — один з найбільш молодих великих кратерів на Місяці. Тому не дивно, що за останні 300 років, коли людство тільки спостерігає за Місяцем, ми не стали свідками появи жодного помітного кратера.

Можна не сумніватися, що нові дослідження допоможуть нам глибше заглянути в місячну історію і ясніше уявити її етапи.

В. ШЕВЧЕНКО,

вчений секретар Комісії по фізиці планет Астрономічної Ради Академії наук СРСР, кандидат фізико-математичних наук.

Наша адреса і телефони

м. Кіровоград, вул. Луначарського, 36.
Телефони: відповідального секретаря — 2-45-35,
відділу військово-патріотичного виховання і спорту — 2-45-35, решти відділів — 2-45-36.

«МОЛОДОЙ КОМУНАР» — орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ, г. Кіровоград.

Друкарня ім. Г. М. Дамитрова, обласного управління по пресі, м. Кіровоград, вул. Глібки, 2.